

”FALLET KEVIN” FRIADES I GRANSKNINGSNÄMNDEN

Vid Granskningsnämndens senaste möte prövades två SVT-ärenden. Ett av dem rörde ”Fallet Kevin”, där SVT hade fått yttra sig dels om dokumentärserien i tre delar men också om två nyhetsprogram där journalisten Dan Josefsson intervjuades om fallet. Dokumentärserien samt ett inslag i *Gomorrön Sverige* friades helt, men inslaget i *Aktuellt* fälldes för opartiskhet. Nämnden ansåg att de uttalanden som Josefsson gjorde i sändningen om en förundersökningsledare innebar ett personangrepp som passerade gränsen för vad som kunde accepteras inom ramen för opartiskhetskravet.

Lokala nyheter Jämtlands granskning av gymnasieföreningarna, som också sändes i Sverige idag, friades vid samma möte. Nämnden ansåg inte att granskningen stred mot kravet på opartiskhet.

”FALLET KEVIN” FRIADES – MEN AKTUELLT FÄLLDES FÖR INTERVJU MED JOURNALIST

FRIAT: *Dokument inifrån*, SVT1, 2017-05-03, 2017-05-10 och 2017-05-17, dokumentärserie om ett mordfall, samt *Gomorrön Sverige*, SVT1, 2017-05-17, inslag om dokumentärserie; fråga om opartiskhet och saklighet.

FÄLLT: *Aktuellt*, SVT2, 2017-05-17, inslag om dokumentärserie; fråga om opartiskhet och saklighet. Dnr. 17/01477 och 1400.

Dokumentärserien i tre delar granskade ett fall där två bröder, då fem och sju år gamla, befunnits skyldiga till mordet på den fyraårige pojken Kevin. Dokumentärserien avslöjade många allvarliga brister i förundersökningsarbetet. Den kunde bland annat visa hur pojkarna i förhör hade pressats att erkänna mordet. I dokumentären intervjuades de nu vuxna pojkarna, deras föräldrar samt poliser och andra som varit inblandade i utredningen 1998.

Dokumentärserien anmäldes av bland annat den förundersökningsledare som arbetade med fallet 1998 och den minnesforskare som hjälpte till med utredningen. De ansåg att sändningarna stred mot kraven på opartiskhet och saklighet. Bland annat hävdade de att SVT undanhållit avgörande delar av polisförhören med pojkarna och anteckningar av pojkarnas pappa, att minnesforskaren påstod vara ansvarig för fel och brister i utredningen samt att det var fel att påstå att det hölls för många förhör med pojkarna.

SVT svarade på samtliga påståenden i sitt yttrande. Granskningsnämnden konstaterade i sitt beslut att man, utifrån de uppgifter som förts fram i ärendet, inte kunde finna att framställningen var *”felaktig eller vilseledande eller att den utelämnade i sammanhanget väsentliga uppgifter”*.

Dokumentärseriens kritiska infallsvinkel låg väl i linje med SVT:s uppdrag, skrev nämnden. Programmen stred därmed inte mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Samma morgon som den tredje delen av dokumentärserien skulle sändas intervjuades journalisten Dan Josefsson i *Gomorrön Sverige*. Han sade då bland annat att han inte trodde att förundersökningsledaren, i beslutet kallad *K*, skulle våga visa sig ute på gatorna efter att den tredje delen hade sänts. Uttalandet anmäldes av en person som ansåg att Josefsson i sitt uttalande uppmanade till hot mot *K*. SVT skrev i sitt yttrande att uttalandet inte skulle tolkas som ett hot utan

som en kommentar om att *K* antagligen skulle skämmas och få ett skadat anseende efter att den tredje delen hade sänts. Inslaget friades av Granskningsnämnden.

I *Aktuellt* samma kväll intervjuades Dan Josefsson ännu en gång. Redaktionen hade sökt ett antal personer som intervjuats i dokumentären, men samtliga hade tackat nej till att medverka, däribland förundersökningsledaren *K*. Han hade dock ett par dagar tidigare låtit sig intervjuas av Expressen. Aktuellt sände därför ett klipp ur den intervjun, precis innan intervjun med Dan Josefsson.

Under intervjun fick Josefsson svara på en rad påståenden som *K* gjort i intervjun med Expressen. Josefsson sade då bland annat att *K* stått för ett kalkylerat bedrägeri, saknade respekt för sanning, hederlighet och vanlig mänsklig anständighet och var ”en mycket ful filur”. Programledaren påpekade upprepade gånger att *K* inte var i studion för att försvara sig. Josefssons uttalande anmäldes av en person som ansåg att de utgjorde en attack på *K*. Anmälaren ifrågasatte också uttalanden som kriminologiprofessor Leif GW Persson gjorde om fallet i Aktuellt.

Granskningsnämnden skriver i sitt beslut att Dan Josefsson, även om han inte är fast anställd av SVT, framstod som en företrädare för programbolaget. Detta i synnerhet eftersom han gjort dokumentärserien på SVT:s uppdrag och själv var berättarröst samt att han i telefonsamtal med brödernas pappa i seriens första del uppgav att han jobbade för SVT. Enligt praxis tillämpas kraven på opartiskhet fullt ut på någon som kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Josefssons uttalanden om *K* innebar enligt nämnden ett personangrepp som passerade gränsen för vad som kan accepteras inom ramen för opartiskhetskravet. Inslaget i Aktuellt bedömdes därför strida mot kravet på opartiskhet. Däremot ansåg nämnden inte att de uttalanden som kriminologiprofessorn gjorde medförde att sändningen bröt mot kravet på opartiskhet.

GRANSKNING AV GYMNASIEFÖRENINGAR MED KRÄNKANDE INTRÄDESPROV FRIADES
FRIAT: Lokala nyheter Jämtland, 2017-09-11, SVT1, kl. 18.30, 19.55 och 21.45, 2017-09-12, kl. 18.30 och 2017-09-14, kl. 18.30 och Sverige idag, 2017-09-11, SVT1, inslag om gymnasieföreningar på en gymnasieskola; fråga om opartiskhet. Dnr. 17/02454.

Lokala nyheter Jämtland publicerade under hösten en granskning i flera delar av gymnasieföreningarna på en skola i Östersund. I det första inslaget den 11 september berättade elever på skolan bland annat om att det krävdes att man klarade ett inträdesprov för att få vara med i en förening. Eleverna förväntades då dricka en sörja av bland annat surströmming och kaviar, bli duschade i iskallt vatten eller stå naken inför sina skolkamrater och andra ”invalsriter”. Samtidigt sade eleverna att de uppskattade gymnasieföreningarna och att de såg tillbaka på upplevelserna med glädje. I *Sverige idag* samma dag sändes en förkortad version av inslaget. Därefter intervjuades *Lokala nyheter Jämtlands* reporter om granskningen. Där berättade hon bland annat om hur skolan ställde sig till gymnasieföreningarna.

Den 12 september handlade inslaget om att det inte var självklart att en elev som ville vara med i en gymnasieförening fick det och att detta skapade ett utanförskap. Den 14 september berättade bland annat en kurator och en skolsköterska om att många elever led av psykisk ohälsa på grund av den kultur som gymnasieföreningarna stod för och det omfattande festande föreningarna bidrog till. Det framgick också att fackförbunden hade försökt få skolan att stoppa föreningarna. Förbundschefen för Jämtlands gymnasium fick svara på kritiken. Han sade att det inte var skolans ansvar att reglera hur föreningarna drevs och att ansvaret istället låg på föreningarna själva och elevernas föräldrar.

Granskningen anmäldes av två personer. Den ena ansåg att inslagen var partiska då SVT bara visade en sida av myntet i en komplex fråga och att de som intervjuats redigerats till sin nackdel. Den andra anmälaren ansåg att det i inslagen riktades mycket kritik mot gymnasieskolan som inte fick komma till tals förrän flera dagar efter att de första inslagen sändes.

SVT skrev i sitt yttrande att alla medverkande elever inför publicering fått ta del av vilka delar av intervjuerna SVT hade tänkt använda. Eleverna fick också möjlighet att backa ur eller ändra sina uttalanden. Detta skedde också i några fall. SVT bedömde att skolan inte var en så klart utpekad och kritiserad part i de två första inslagen, att de behövde få bemöta kritiken redan där. Skolan fick istället komma till tals ett par dagar senare, när kritik riktades specifikt mot skolans hanterande av gymnasieföreningarna.

Granskningsnämnden skrev i sitt beslut att de första inslagen visserligen innebar negativ publicitet för skolan men att den huvudsakliga kritiken i dessa inslag var riktad mot föreningarna. Mot den bakgrunden samt att skolans uppfattning kom till uttryck i *Sverige idag* och i *Lokala nyheter Jämtland* den 14 september, friade nämnden samtliga inslag; de stred inte mot kravet på opartiskhet.

Informationsbrev från SVT Programetik, Sveriges Television, 105 10 Stockholm

E-post: programetik@svt.se, Tel: 08-784 56 78

Om du fått detta infobrev står du även på e-postlistan för nästa.

Nya SVT-prenumeranter kan anmäla sig till programetik@svt.se!